

*Wijsheid
uit Afrika*

Wijsheid uit Afrika

Danielle & Olivier Föllmi

De opgenomen teksten zijn afkomstig uit de mondelinge overlevering van belangrijke ingewijden, behorend tot de volgende etnieën: Bambara, Bantoe, Bariba, Bassar, Bosjesmannen, Dogon, Malineé, Massaï, Massongo, Mosi, Peul, Serere, Swahili, Xam, Warega, Wolof.

Chinua Achebe - Louis Armstrong - Amadou Hampâté Bâ - Sjeik Oumar Bâ - Tierno Bokar - Ken Bugul - Aimé Césaire - Bernard B. Dadié - Manthia Diawara - Manu Dibango - Irénée Guilane Dioh - Birago Diop - Bouna Boukary Diouara - Jean-Marc Éla - Françoise Héritier - Raymond Jonhson - Sjeik Hamidou Kane - Martin Luther King - Joseph Ki-Zerbo - Ahmadou Kourouma - Seydou Badian Kouyaté - Barnabé Laye - Nelson Mandela - Thurgood Marshall - Jacques Nanéma - Alassane Ndaw - Ébénézer Njoh-Mouelle - Léopold Sédar Senghor - Éfua Theodora Sutherland - Pacere F. Titinga - Aminata Traoré - Albertine Tshibilondi Ngoyi - Kwasi Wiredu

 | LANNOO

Woord vooraf Doudou Diène 6

I GEEST EN VOOROUDEERS 8

OUDERVERERING 10

Goddelijke adem

Levenskracht opsorpen

De geest van de rite

INTREDE IN HET ZIJN 44

Minikosmos mens

Diepe inworteling

Het intieme en sacrale

II ZELFBEHEERSING 74

INGEWIJD WORDEN 76

Zin vatten, klank onderscheiden

Luisteren naar aloude woorden

Getemd geweld

DE SPRONG IN HET NIEUWE 108

In het eigen hart

Instaan voor anderen

III HART- EN RELATIEBEHEERSING 138

VERWANTSCHAPPEN 140

Een groep om jezelf in te zijn

Opdracht van de kosmos

Dialogoog en vrijheid

DE BESCHAAFDE MENS 198

Kennis en bewustzijn

Milieu en spiritualiteit

Gulheid

IV LEVENSDRANG 260

Bestaan en bezieling

Een wijze sterft nooit

Bibliografie 284

Index van auteurs 286

Colofon 288

‘Wanneer de takken van de bomen in het woud

Dit Afrikaans spreekwoord nodigt ons uit terug te keren naar de bronnen die bevruchten, verenigen, leven en zin geven aan de diversiteit van de wereld.

De takken zijn de buitenkant, het zichtbare en het tastbare, de woorden van het leven. Hun ‘duizend bloemen’ staan voor de mensheid met haar ontelbare uiteenlopende individuen, haar etnieën, groepen en de natuur in haar oneindige woekering van vormen en kleuren die soms, in hun vitale verschijning en expressie, op hun singulariteit en verschil kunnen gaan staan.

De wortels zijn het onzichtbare, het onstoffelijke, het ongedifferentieerde, de stilte waaruit alles voortkomt en waarin alles terugkeert.

ruzie maken omhelzen hun wortels elkaar.'

Danielle en Olivier Föllmi voeden hun oog en oor aan de stam, oord van kruisbestuivingen en ontmoetingen.

De stem die vandaag helaas het luidst opklinkt wil ons enkel laten luisteren naar de sirenes van de macht, van het materialisme en van de bestaande machtsverhoudingen. Daaraan wil men ook Afrika meten en toetsen. Maar Afrika's oude wijzen zagen heel scherp hoe de koloniale indringer tewerk ging: 'De blanke – de Europeaan – ziet slechts wat hij kent.'

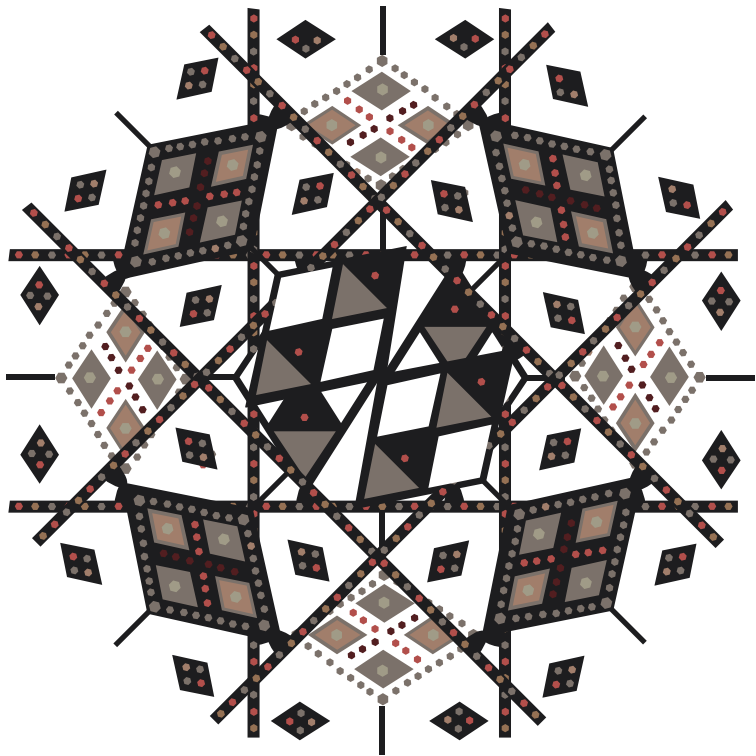
Wijsheid uit Afrika neemt ons mee naar wortels die elkaar omhelzen. Daar zien we wat we niet kennen en horen we wat we nog niet beluisterden: het gemurmel van diepe bronnen.

Doudou Diène

Directeur bij de Unesco voor interculturele dialoog

Speciaal rapporteur bij de Verenigde Naties voor kwesties van hedendaags racisme, rassendiscriminatie en xenofobie.

GEEST EN VOOROUDERS

The image shows a dark, cavernous opening in a rock formation. The rocks are dark and textured, with some light reflecting off their surfaces. A bright, white light source is visible through the opening, creating a strong contrast with the dark interior. The text is centered in the bright area.

*OUDER-
VERERING*

*Toen er nog niets was geschapen en alles stond te beginnen was er niets,
tenzij één wezen – leeg, naamloos en grenzeloos. Het was evenwel een levende Leegte,
die alle mogelijke bestaan in zich koesterde.
De oneindige Tijd was de tijdeloze woning van dit éénwezen.*

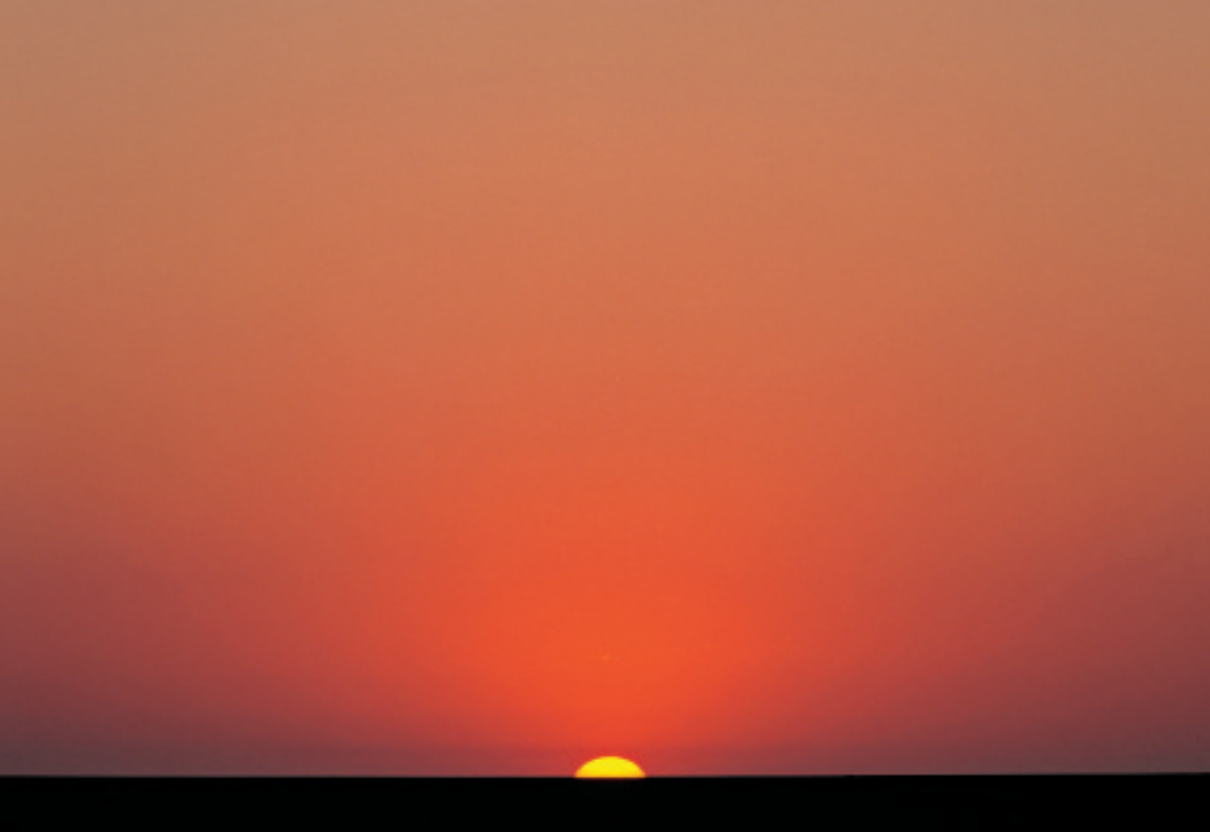
Kosmogonie van de Mende (1900-1991)

Avondschemering boven het Tsjaadmeer

*Het éénwezen schonk zichzelf twee ogen.
Hij sloot ze en het werd nacht. Hij opende ze en het werd dag.
De nacht nestelde zich in de Maan, de dag in de Zon.
De Zon trouwde met de Maan. Ze brachten de goddelijke, tijdelijke Tijd voort.*

Kosmogonie van de Mende (1900-1991)

*Alles, op alle niveaus, vibreert in het universum.
Alleen de verschillen qua vibratiesnelheid maken
dat wij niet kunnen zien wat wij de onzichtbare werkelijkheid noemen.*

Tiemo Bokar (1875-1939)

Elke communicatie tussen vissersdorpen in Mali verloopt met prauwen.

*Telkens wanneer een kind wordt geboren
wordt ook een voorouder opnieuw geboren.*

Afrikaanse mondelinge overlevering

Slapende Himbababy, beschaduwd door een acacia, Namibië.

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Fotografie: © Olivier Föllmi

Vertaling: Frans Boenders

Opmaak: Keppie & Keppie

Oorspronkelijke titel: Sagesses

Oorspronkelijke uitgever: © Editions de la Martinière, 2012

*Als u opmerkingen of vragen heeft,
dan kunt u contact nemen met onze redactie:
redactielifestyle@lannoo.com*

© Uitgeverij Lannoo nv, Tiel, 2015

D/2015/45/261 – NUR 653

ISBN: 978-94-014-2686-2

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

IN DEZELFDE REEKS VERSCHENEN

Wijsheid uit India – isbn 978 94 014 2688 6

Wijsheid uit Azie – isbn 978 94 014 2687 9

